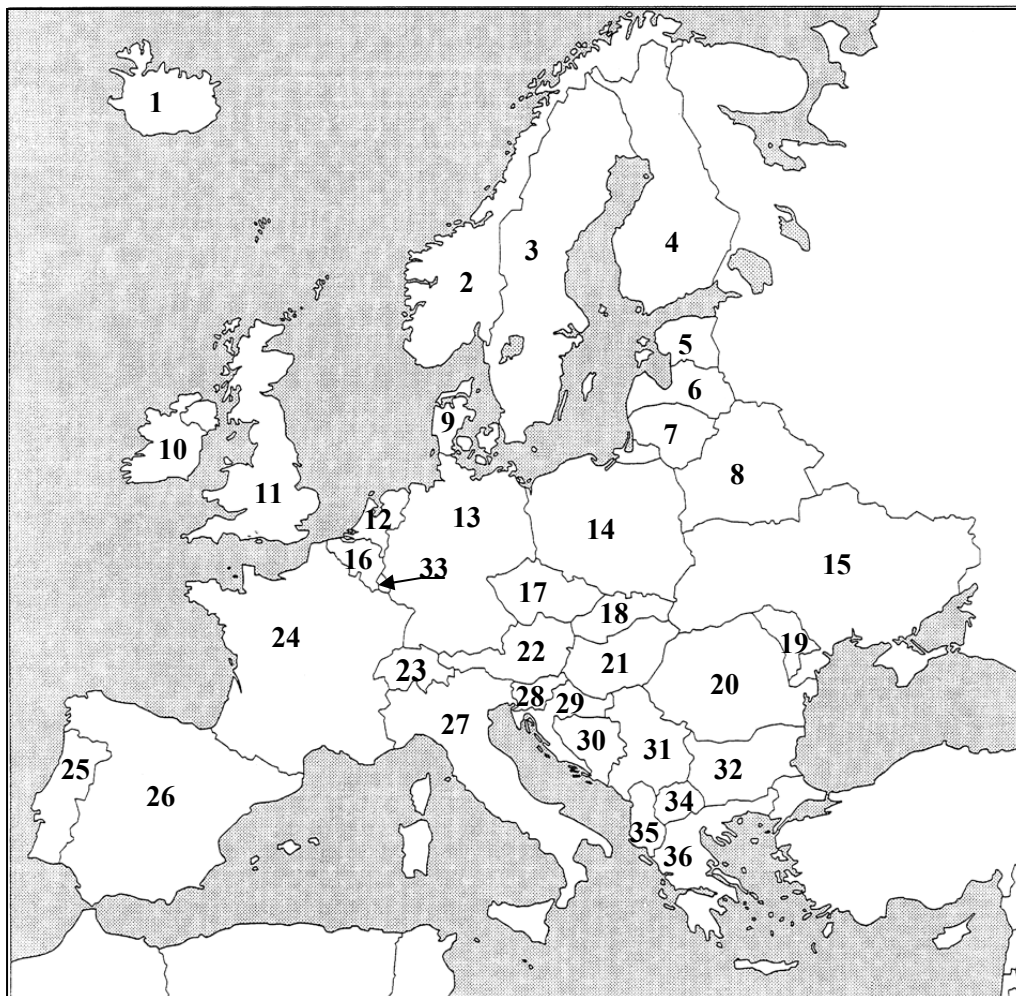

1. EUROOPA LIIT JA EESTI (10 p)

RIIKIDE OSATÄHTSUS EESTI VÄLISKAUBANDUSES 2001. a

Eksport %		Import %	
1. Soome	33,9	1. Soome	18,1
2. Rootsi	14,0	2. Saksamaa	11,0
3. Läti	6,9	3. Rootsi	9,2
4. Saksamaa	6,9	4. Hiina	8,7
5. Suurbritannia	4,2	5. Venemaa	8,1
6. Taani	3,5	6. Jaapan	4,5
7. Leedu	3,0	7. Itaalia	3,3
8. Norra	2,8	8. Leedu	2,6
9. Holland	2,8	9. Taani	2,5
10. Venemaa	2,8	10. Holland	2,5

 Allikas: [Statistikaamet](#)

2. PARLAMENTAARNE VÕI PRESIDENTAALNE VABARIIK (10 p)

Allikas A. Valitsusjuhi ülesanded presidendile

Siim Kallas, endine peaminister. Ametnike foorumil peetud kõne.

/---/ Täna on parlamendi kontroll valitsuse üle ebamäärane, see õigupoolest väljendub vaid eelkõige Riigikogu liikmete küsimustes ministritele arupärimiste ja infotunni käigus. Seda on vähe.

Minu ettepanek tulenevalt eelöeldust on: riigikontroll peab minema Riigikogu alluvusse, muutuma parlamendi järelevalveaparaadiks valitsuse tegevuse üle. Ülesanded annab parlament, kes ka kontrollib nende täitmist. Parlamentaarse järelevalvenõukogu ees toimub ka kontrolliaktide arutelu.

Riigikontroll kui iseseisev põhiseaduslik institutsioon kaob, tema tegevus saab selge mõtte parlamentaarse riigikorra, seadusandliku võimu tugevdajana.

Riigi juhtimise seisukohalt on ebaselge ka õiguskantsleri olemus. Põhiseadus ütleb, et õiguskantsler on ametiisik, kes teostab järelevalvet õigustloovate aktide põhiseadusele ja seadustele vastavuse üle.

/---/ Minu arvates tuleb õiguskantsler viia üle kohtusüsteemi, allutada Riigikohtule. See annab kohtuvõimule ka ühe täiendava võimaluse tagada kohtuvõimu tõhusus ja töötada läbi küsimusi, milleks kohtuvõimul täna võimalusi pole.

/---/ Põhiseaduse loojad on lugematu arv kordi seletanud, et presidendil pole mingit täitevvõimu, ta on vaid tseremoniaalne kuju, kes võtab teiste riikide saadikutelt vastu volikirjad, kinnitab ametisse valitsuse, millesse tal pole õigust sekkuda, ja ka ordineid, muide, annab ainult teenetemärkide komitee esildise alusel, mitte omapead. See komitee aga on valitsuse tööorgan.

/---/ Ja mis saab siis, kui me hakkame valima presidenti otse, valima ametimeest, kes saab otsevalimise kaudu jõulise mandaadi, kes aga tegelikult on vaid tempel? /---/

Selles mudelis kujuneb peaküsimuseks seadusandliku võimu (Riigikogu) ja täitevvõimu (president) suhete korraldamine. Kuigi täitevvõimu juht valitakse otse rahva poolt, peab tema valitsus ikkagi saama parlamendi heakskiidu.

Seega saab valitsus ametisse astuda vaid pärast seda, kui Riigikogu on heaks kiitnud valitsusprogrammi ja valitsuse koosseisu. Ka peab olema võimalus umbusaldada valitsuse liikmeid ja teatud tingimustel tagandada ka presidenti. /---/

Postimees, 04.10.2002

Allikas B. Intellektuaalselt huvitav ettepanek

Enn Soosaar, tõlkija.

/---/ Soovitades presidenti peaministriks, tegi ta ettepaneku, et riigikontroll läheks Riigikogu alla ja õiguskantsler muutuks kohtusüsteemi osaks.

Riigikontrollilt ja õiguskantslerilt nende põhiseadusliku sõltumatuse äravõtmine oleks ilmne tagasikäik. Riigikogu on muutumas järjest isemeelsemaks ning talitsematumaks. Kui presidendi praegune piiratud, s.t vetoõigusega kohustus teostada põhiseaduslikku järelevalvet Riigikogu otsuste üle (neid kahtluse korral motiveeritult vaidlustades) ja osaleda mitme kõrge riigiametniku nimetamise või kinnitamise protsessis kaob (minnes mõne amorfse organi pädevusse), oleme vihma käest räästa alla sattunud.

Postimees, 05.10.2002

Allikas C. Presidendi otsevalimise plussid ja miinused

Rein Toomla, politoloog, Tartu Ülikooli õppejõud.

/---/ Praeguse põhiseaduse järgi presidendil võim praktiliselt puudub. Tema roll on olla tasakaalustaja, valupunktidele osutaja ja vähemtähtsates asjades – näiteks ordenite jagamisel – ka otsustaja. Kui nüüd kunagi otsustatakse otsevalimiste kasuks, siis tuleks riigipea ka võimuga varustada – kui vähe või palju, see on juba iseasi.

Kui me talle võimu juurde anda ei taha, siis ei ole mingit põhjust korraldada otsevalimisi. Mõõnan, et põhimõte “leiba ja vaatemänge” on aeg-ajalt vägagi mõjuv, kuid ma ei näe teravat vajadust seda riigipea peal katsetada. Ma arvan, et presidendi otsevalimised ei anna riigipeale automaatselt võimu juurde. See tuleb ikka seadustega paika panna.

Mulle tundub, et me kipume olema liialt läbematud. Kaudseid presidendivalimisi on meil toimunud alles üks kord. Vaatame ehk veel mõned korrad ja alles siis otsustagem, kas uut või vana moodi edasi minna. Ärgem unustagem, et demokraatia seisukohalt ei ole vahet, kas riigipea valitakse otse või kaude.

Äripäev, 21.09.2001

3. ARUTELU EUROOPA LIIDU PÕHISEADUSE PROJEKTI ÜMBER (10 p)

Väljavõte Euroopa Liidu Tulevikukonvendis arutatava Euroopa Liidu põhiseaduslepingu eelnõust (seisuga 6. veebruar 2003). Euroopa Liidu Tulevikukonvendi Eesti kodanikuühenduste kontakt-grupi koduleheküljelt.

Artikkel 11. Ainupädevus*

1. Liit on ainupädev tagama isikute, kaupade, teenuste ja kapitali vaba liikumise ning kehtestama konkurentsireeglid siseturul ja järgmistes valdkondades:
 - tolliliit,
 - ühine kaubanduspoliitika,
 - rahanduspoliitika nende liikmesriikide jaoks, kes on kasutusele võtnud euro,
 - mere bioloogiliste ressursside kaitse ühise kalanduspoliitika alusel.

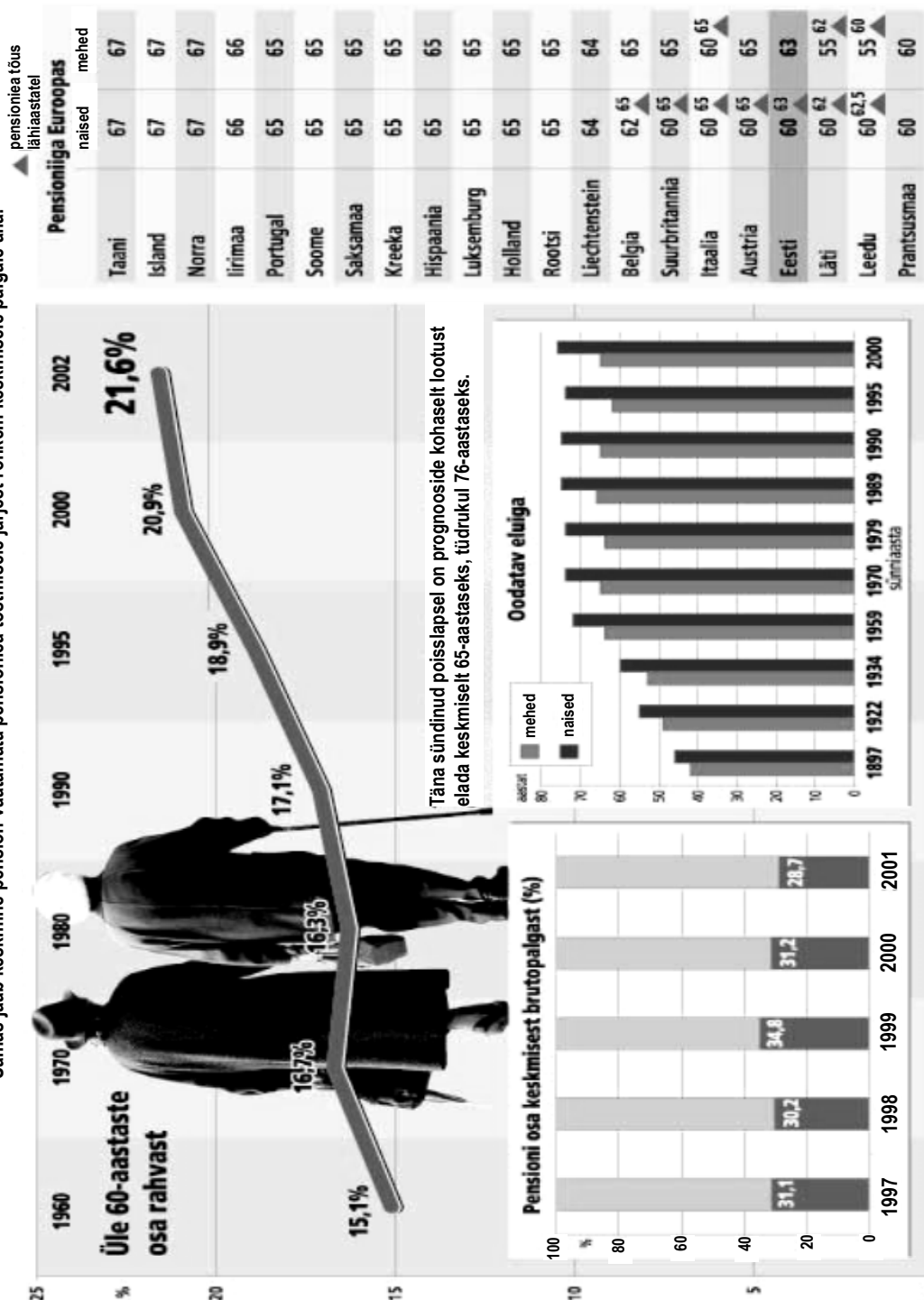
<http://www.kontaktgrupp.ee>

* Ainupädevus – kui põhiseadusega antakse liidule mõnes valdkonnas ainupädevus, võib ainult liit anda seadusi ja võtta vastu õiguslikult siduvaid akte, liikmesriigid ise võivad seda teha ainult siis, kui liit on neile selleks volitused andnud.

2. ARUTELU PENSIONIEA TÕSTMISEST (10 p)

Pensionäride ridadesse kuulub peagi rohkem kui viiendik rahvast

Üle 60-aastaste osa rahvast on viimastel aastatel jõudsalt suurenenas, ulatudes juba üle viiendiku. Samas jääb keskmine pension vaatamata pensioniea tõstmisele järjest rohkem keskmisele palgale alla.

Rahvastiku vananemine sunnib Eestit lähikümneil tõenäoliselt kergitama pensioniea samaselt Euroopa Liidu riikidega 65 eluaastani, kinnitavad pensionieksperdid. «See oleks üks võlukepike, mis aitaks suurendada ka riiklike pensione,» nentis rahandusministeeriumi pensionieksperdi Kadi Oorn. /---/

Eestis töötas 2000. aastal 49 protsenti 60–64-aastastest meestest ja 26 protsenti naistest, mis on ligi kolmandiku võrra enam kui teistes Balti riikides. Seega läheks ka pensioniea tõstmine Eestis eksperte hinnangul valutumalt.

«Pensioniea tõstmine vähendab küll pensionäride hulka, kuid teisalt oleks vaja hoida ka maksumaksjate arvu ehk tuleks igati toetada tööea pikendamist,» märkis Pille Limal (sotsiaalministeeriumi nõunik). /---/

Aivar Reinap. Postimees, 24.09.02